

Priser på grovfoder for 2012 og 2013 – Revideret 6. december 2012

Indhold

Sammendrag	1
1. Indledning	1
2. Beregning og anvendelse af Intern Grovfoderpris og Optimeringspris Grovfoder	2
2.1. Beregning af Intern Grovfoderpris.	2
2.2. Beregning af Optimeringspris Grovfoder	2
2.3. Anvendelse af Intern Grovfoderpris og Optimeringspris Grovfoder.	2
3. Vejledende Intern Grovfoderpris og Optimeringspris Grovfoder i 2012 og 2013	4
4. Specifikation af priser og omkostninger	5
5. Følsomhed på grovfoderpris	7
6. Bedriftsspecifikke værdier	8
7. Bilag 1	9

Sammendrag

VFL anbefaler, at der fremover anvendes to principper til værdisætning af grovfoder. **Intern Grovfoderpris** og **Optimeringspris Grovfoder**. Nedenfor er angivet vejledende pris for 2012 og 2013 ved de to principper.

Intern Grovfoderpris

Den gennemsnitlige vejledende interne pris på uspecificeret grovfoder er for 2012 beregnet til 110 øre pr. FEN og for 2013 til 110 øre pr. FEN for konventionel produktion. For økologisk produktion er de tilsvarende priser beregnet til henholdsvis 115 og 120 øre pr. FEN

Optimeringspris Grovfoder

Den gennemsnitlige vejledende optimeringspris på uspecificeret grovfoder er for 2012 beregnet til 135 øre pr. FEN og for 2013 til 120 øre pr. FEN for konventionel produktion. For økologisk produktion er de tilsvarende priser beregnet til henholdsvis 155 og 140 øre pr. FEN.

1. Indledning

I september 2012 blev udgivet et notat om Vejledende Interne priser for 2012 og 2013. Disse priser er blevet ajourført og genberegnet efter et nyt princip.

Fra november 2012 anvendes 2 principper til beregning og vurdering af prisen på grovfoder (**Intern Grovfoderpris** og **Optimeringspris Grovfoder**). Hvorvidt man skal anvende **Intern Grovfoderpris** eller **Optimeringspris Grovfoder** afhænger af formålet med den konkrete opgave.

2. Beregning og anvendelse af Intern Grovfoderpris og Optimeringspris Grovfoder

2.1. Beregning af Intern Grovfoderpris.

Den Interne Grovfoderpris fastlægges som alle produktionsomkostninger ved at dyrke grovfoder (udsæd, planteværn, gødning mv. med tillæg af arbejds- og maskinomkostningerne). Disse omkostninger tillægges den alternative værdi, jorden har i form af den forpagtningsafgift, man har betalt - eller skulle have betalt - og er et udtryk for forrentningen af investeret kapital i jord.

2.2. Beregning af Optimeringspris Grovfoder

Optimeringspris grovfoder fastlægges som **Omkostninger** ved at dyrke grovfoderet (normalt inkl. alle styk-omkostninger, arbejds- og maskinomkostninger) tillagt den **alternative indtjening**, som arealet kunne have været anvendt til (normalt DB II for vårbyg uden udlæg eller anden relevant alternativ afgrøde).

Oversigten nedenfor opsummerer, hvordan de to priser på grovfoder beregnes.

Intern Grovfoderpris	Optimeringspris Grovfoder
Stykomkostninger (gødning, planteværn etc.)	Stykomkostninger (gødning, planteværn etc.)
Arbejds- og maskinomkostninger	Arbejds- og maskinomkostninger
Aflønning af areal = Forpagtningsafgift ekskl. EU-tilskud	Aflønning af areal = Alternativ DB II (Dækningsbidrag efter maskin- og arbejdsomkostninger for Vårbyg)

2.3. Anvendelse af Intern Grovfoderpris og Optimeringspris Grovfoder.

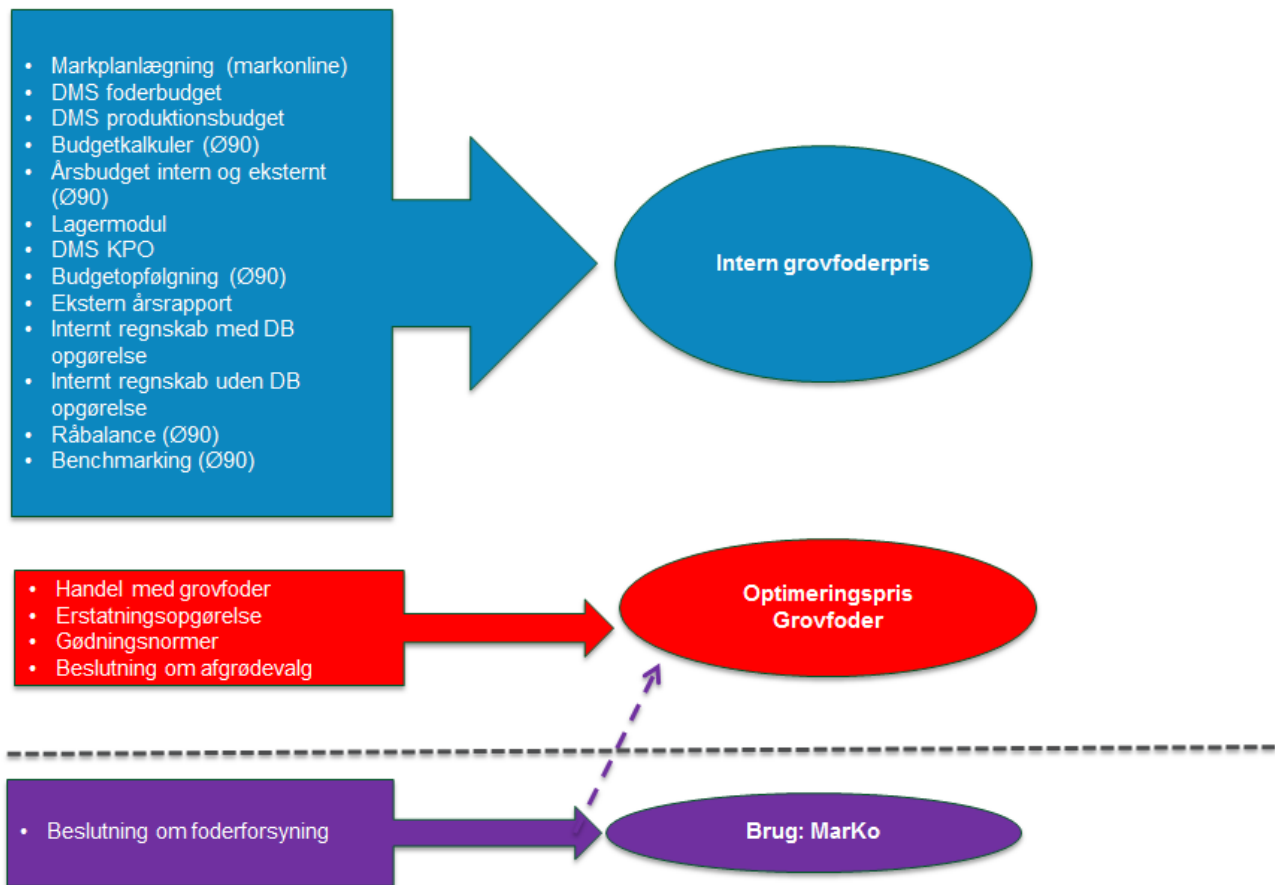
Intern Grovfoderpris anbefales anvendt i følgende tilfælde:

- Ved budgetlægning hvad enten der anvendes budgetkalkuler eller data direkte fra fagområder (kvæg eller mark)
- Opgørelse af resultatet for de enkelte afgrøders økonomi
 - Opgørelse af resultatet mellem mark og stald
- Værdi af beholdninger ved opgørelse af såvel årsrapporter som kortperiodiske opgørelser (KPO). Skulle der ske væsentlige ændringer i forudsætningerne kan det medføre, at den vejledende værdiansættelse af grovfoder på statustidspunktet ligeledes ændres.

Optimeringspris Grovfoder anbefales anvendt i følgende situationer:

- Ved sammenligning af de enkelte fodermidlers produktionspris og dermed til vurdering af de enkelte afgrøders økonomi.
- Ved foderoptimering på længere sigt hvor det er væsentligt at få den reelle pris og omkostning ved at bruge eget dyrket grovfoder sammenholdt med alternative indkøbte fodermidler.
- Som grundlag for aftaler om og eller bud på salgs- eller købspriser mellem landmænd
- Når der skal opgøres tab ved manglende høst af grovfoder som følge af bl.a. markskader.

Figur 1 viser, hvilke situationer/værktøjer de 2 forskellige priser anbefales anvendt.

Figur 1. Anbefalet anvendelse af Intern Grovfoderpris og Optimeringspris Grovfoder.

Priserne er *vejledende* priser på grovfoder og kan anvendes, når man ikke er i besiddelse af bedriftsspecifikke oplysninger om omkostninger og priser.

3. Vejledende Intern Grovfoderpris og Optimeringspris Grovfoder i 2012 og 2013

Tabel 1 og 2 de beregnede grovfoderpriser ved de to principper. Beregningen er gennemført på afgrødeniveau, for "gule" hhv. "grønne" afgrøder og som en gennemsnitlig vejledende pris. De "gule" afgrøder er majs, "grønne" afgrøder er helsæd og de forskellige græsafgrøder.

Tabel 1. Intern Grovfoderpris (Øre pr. FEN, hvor jordleje er lig med forpagtningsafgift)

Intern Grovfoderpris	Konventionel		Økologisk	
	2012	2013	2012	2013
Afgrøde				
Majs til helsæd	98	100	112	122
Byghelsæd	116	115	120	132
Sædskiftegræs med 4 slæt	126	126	123	125
Sædskiftegræs med 70 % afgræsning	109	110	95	96
"Gul pris"	98	100		
"Grøn pris" / økologisk pris	119	119	114	118
Gennemsnitlig vejledende pris	111	111	114	118
Afrundet "gul pris"	100	100		
Afrundet "grøn pris" / økologisk pris	120	120	115	120
Gennemsnitlig vejledende pris (afrundet)	110	110	115	120

Tabel 2. Optimeringspris Grovfoder. (Øre pr. FEN, hvor jordleje er lig med DBII ved dyrkning af vårbyg)

Optimeringspris Grovfoder	Konventionel		Økologisk	
	2012	2013	2012	2013
Afgrøde				
Majs til helsæd	118	107	155	148
Byghelsæd	147	126	187	173
Sædskiftegræs med 4 slæt	149	134	169	153
Sædskiftegræs med 70 % afgræsning	137	120	147	127
"Gul pris"	118	107		
"Grøn pris" / økologisk pris	145	128	164	149
Gennemsnitlig vejledende pris	134	120	164	149
Afrundet "gul pris"	120	110		
Afrundet "grøn pris" / økologisk pris	145	130	165	150
Gennemsnitlig vejledende pris (afrundet)	135	120	165	150

Priserne er beregnet som produktionsprisen for grovfoder og skal i de enkelte år principielt tilskrives marken. Når prisen skal anvendes til beregning af foderomkostningerne i kvægproduktionen, bør der tages hensyn til, at en del af grovfoderet er produceret året før forbruget, og dermed til foregående års produktionspris. Ved budgetlægning for det kommende år anvendes FIFO-princippet (First in first out) i forbindelse med alle lagerbeholdninger. Dermed kommer den gennemsnitlige pris for grovfoderet til at afhænge af, hvor meget der anvendes af avlen fra 2012 henholdsvis 2013.

På grund af FIFO-princippet skal grovfoder lagerføres til samme værdi som det produceres til. Men forholdet mellem f.eks. græs og majs kan godt være forskelligt mellem årets produktion og det, der lægges på ultimo lager. Derved kan gennemsnitsprisen godt være forskelligt ved produktion og ved lager. Særligt ved økologer skal man være opmærksom på, at græs på lager **kan** værdisættes forskelligt fra den samlede græspro-

duktion på grund af, at sædskiftegræs til afgræsning er billigere end sædskiftegræs ved slæt. Jævnfør tabel 5 og 6 nedenfor er intern grovfoderpris for økologisk sædskiftegræs med 4 slæt således på 125 øre pr FEN (afrundet) for 2012 og 2013, hvorimod sædskiftegræs med 70 % afgræsning er på 95 øre.

4. Specifikation af priser og omkostninger

Alle vejledende priser er beregnet med udgangspunkt i budgetkalkuler som de findes på FarmTalOnline (www.farmtal.dk), og med de data, der fandtes den 16.11.2012.

Der er anvendt data fra JB 5-6. Alle stykomkostninger indgår i beregningen, herunder værdi af den gødning, der i henhold til normer tilføres den enkelte afgrøde. For konventionelle vil det sige at afgrøden "belastes" med de udgifter, der vil være pr. ha, hvis der anvendes handelsgødning. Ved økologer er husdyrgødning værdisat og omkostninger til udbringning af husdyrgødning er medtaget.

For arbejds- og maskinomkostningernes vedkommende anvendes de vejledende omkostninger, der fremgår af budgetkalkulerne.

Som forpagtningsafgift anvendes de seneste priser der var på forpagtning af 1 ha ifølge data fra ØDB (økonomidatabasen) for enkeltmandsejede kvægbedrifter. Fra denne afgift er fratrasket EU-tilskuddet er sat til 2.072 kr. som et gennemsnit. Dvs. netto forpagtningsafgiften er sat til 2.251 kr pr. ha. Dette er et udtryk for omkostningerne til forrentning af arealet.

Som alternativ afgrøde er anvendt Vårbyg uden udlæg. Der anvendes DB II – dvs. Dækningsbidrag minus arbejds- og maskinomkostningerne. I tabel 3-6 er vist hovedtallene pr. ha for de afgrøder, der indgår i de vejledende grovfoderpriser.

Tabel 3. Intern Grovfoderpris og Optimeringspris Grovfoder, konventionel 2012

Grovfoderpris - Konventionel 2012				
	Majs til helsæd	Byghelsæd	Sædskiftegræs med 4 slæt	Sædskiftegræs m. 70 % afgræsning
Arealfordeling	40 %	10 %	30 %	20 %
FEN pr. ha	11.000	7.100	9.500	7.600
Stykomkostninger	5.269	3.349	5.381	4.181
Arbejds- og maskinomkostninger	3.290	2.770	4.350	1.848
Direkte produktionsomkostninger	8.559	6.019	9.731	6.029
Forpagtning excl. EU-tilskud	2.251	2.251	2.251	2.251
Sum v. forpagtning excl. EU-tilskud	10.810	8.270	11.982	8.280
Intern Grovfoderpris, Øre pr. FEN	98	116	126	109
DBII – vårbyg	4.399	4.399	4.399	4.399
Sum v. DBII – vårbyg	12.958	10.418	14.130	10.428
Optimeringspris Grovfoder, øre pr. FEN	118	147	149	137

Tabel 4. Intern Grovfoderpris og Optimeringspris Grovfoder, konventionel 2013

Grovfoderpris - Konventionel 2013				
	Majs til helsæd	Byghelsæd	Sædskiftegræs med 4 slæt	Sædskiftegræs m. 70 % afgræsning
Arealfordeling	40 %	10 %	30 %	20 %
<i>FEN pr. ha</i>	<i>11.000</i>	<i>7.100</i>	<i>9.500</i>	<i>7.600</i>
Stykomkostninger	5.234	3.215	5.348	4.244
Arbejds- og maskinomkostninger	3.510	2.690	4.368	1.860
<i>Direkte produktionsomkostninger</i>	<i>8.744</i>	<i>5.905</i>	<i>9.716</i>	<i>6.104</i>
Forpagtning excl. EU-tilskud	2.251	2.251	2.251	2.251
Sum v. forpagtning excl. EU-tilskud	10.995	8.156	11.967	8.355
Intern Grovfoderpris, Øre pr. FEN	100	115	126	110
DBII – vårbyg	3.018	3.018	3.018	3.018
Sum v. DBII – vårbyg	11.762	8.923	12.734	9.122
Optimeringspris Grovfoder, øre pr. FEN	107	126	134	120

Tabel 5. Intern Grovfoderpris og Optimeringspris Grovfoder, økologisk 2012

Grovfoderpris - økologisk 2012				
	Majs til helsæd	Byghelsæd	Sædskiftegræs med 4 slæt	Sædskiftegræs m. 70 % afgræsning
Arealfordeling	8 %	15 %	50 %	27 %
<i>FEN pr. ha</i>	<i>8.000</i>	<i>5.000</i>	<i>7.300</i>	<i>6.500</i>
Koblet økologitilskud	-820	-820	-820	-820
Stykomkostninger	3.000	1.715	2.884	2.590
Arbejds- og maskinomkostninger	4.560	2.840	4.630	2.128
<i>Direkte produktionsomkostninger</i>	<i>6.740</i>	<i>3.735</i>	<i>6.694</i>	<i>3.898</i>
Forpagtning excl. EU-tilskud	2.251	2.251	2.251	2.251
Sum v. forpagtning excl. EU-tilskud	8.991	5.986	8.945	6.149
Intern Grovfoderpris, Øre pr. FEN	112	120	123	95
DBII – vårbyg	5.633	5.633	5.633	5.633
Sum v. DBII – vårbyg	12.373	9.368	12.327	9.531
Optimeringspris Grovfoder, øre pr. FEN	155	187	169	147

Tabel 6. Intern Grovfoderpris og Optimeringspris Grovfoder, økologisk 2013

Grovfoderpris - økologisk 2013				
	Majs til helsæd	Byghelsæd	Sædskiftegræs med 4 slæt	Sædskiftegræs m. 70 % afgræsning
Arealfordeling	8 %	15 %	50 %	27 %
<i>FEN pr. ha</i>	<i>8.000</i>	<i>5.000</i>	<i>7.300</i>	<i>6.500</i>
Koblet økologitilskud	-820	-820	-820	-820
Stykomkostninger	3.400	2.376	2.975	2.590
Arbejds- og maskinomkostninger	4.950	2.800	4.718	2.210
<i>Direkte produktionsomkostninger</i>	<i>7.530</i>	<i>4.356</i>	<i>6.873</i>	<i>3.980</i>

Forpagtning excl. EU-tilskud	2.251	2.251	2.251	2.251
Sum v. forpagtning excl. EU-tilskud	9.781	4.356	6.873	6.231
Intern Grovfoderpris, Øre pr. FEN	122	132	125	96
DBII – vårbyg	4.294	4.294	4.294	4.294
Sum v. DBII – vårbyg	11.824	8.650	11.167	8.274
Optimeringspris Grovfoder, øre pr. FEN	148	173	153	127

5. Følsomhed på grovfoderpris.

Når de vejledende interne priser for grovfoder opgøres, sker det som beskrevet ovenfor på baggrund af budgetkalkulerne. Dermed bliver der reelt set kun lavet én beregning for, hvad grovfoderet skal værdisættes til i regnskaber og budgetopfølgninger. Målsætningen med beregningen er at give hjælp, vejledning, rettesnor i forhold til niveauet for grovfoderets interne overførselspris (og statusværdi).

Der er imidlertid meget stor variation i omkostningerne ved at dyrke grovfoderet på de forskellige bedrifter, og det bør såvel regnskab som budget afspejle. Med den valgte regnskabspraksis skal halvfabrikata værdisættes til kostpris. Med andre ord, de omkostninger virksomheden har haft til at frembringe grovfoderet.

Beregningerne af de vejledende priser bygger på budgetkalkulerne og tager dermed IKKE højde for faktiske udbytter og omkostninger. Disse kan svinge meget både fra bedrift til bedrift og fra år til år.

Tabel 7 viser et eksempel på en følsomhedsberegning på majs til helsæd med ændrede forudsætninger.

Tabel 7. Følsomhedsberegning på majs og helsæd.

Følsomhedsberegning intern overførselspris majs - Konventionel 2012				
	Basis	Udbytte -1.000 FE	Maskinomkostninger +1.500 kr.	Maskinomkostninger +1.500 kr. udbytte -1.000 FE
<i>FEN pr. ha</i>	<i>11.000</i>	<i>10.000</i>	<i>11.000</i>	<i>10.000</i>
Stykomkostninger	5.269	5.269	5.269	5.269
Arbejds- og maskinomkostninger	3.290	3.290	4.790	4.790
Direkte produktionsomkostninger	8.559	8.559	10.059	10.059
Forpagtning excl. EU-tilskud	2.251	2.251	2.251	2.251
Sum v. forpagtning excl. EU-tilskud	10.810	10.810	12.310	12.310
Intern Grovfoderpris, øre pr. FEN	98	108	112	123

Såfremt man ønsker at komme nærmere den bedriftsspecifikke pris på afgrøderne kan der tages udgangspunkt i kalkuler og laves tilpasninger med inspiration fra følsomhedsberegningerne.

6. Bedriftsspecifikke værdier

Som tidligere nævnt kan de *Vejledende grovfoderpriser* som beskrevet i dette bilag anvendes i mangel af bedriftsspecifikke priser.

Med udgangspunkt i de vejledende priser mv. i tabellerne 3-6 kan man give et bedre skøn over prisen på den enkelte bedrift. Hvis man på den enkelte bedrift ikke regner med omkostninger til husdyrgødning skal man ligeledes korrigere for udgifter til gødning og omkostninger ved udbringning for at få et retvisende billede i forhold til de vejledende priser.

Måske er udbyttet større og maskinomkostningerne mindre. Har man et kvalificeret skøn over niveauet på den aktuelle bedrift, kan man relativt enkelt få et mere nøjagtigt skøn over prisen på den enkelte bedrift.

Ved at foretage dette skøn kommer man nærmere det reelle konkurrenceforhold mellem indtjeningen i planteproduktionen og kvægproduktionen på den enkelte bedrift. Hvis man generelt anvender den vejledende interne pris vil det kunne føre til lidt forkerte konklusioner med henblik på, hvilken afgrøde det bedst kan betale sig at dyrke eller hvad den "rigtige" indtjening er fra kvægholdet.

Har man en anden afgrødesammensætning end den, der danner baggrund for de vejledende priser kan man ligeledes nemt justere den vejledende pris, så man kommer tættere på den "rigtige" pris på bedriften.

7. Bilag 1

Grovfoderprisen anvendes principielt til at vurdere indtjeningen i marken og omkostningerne i stalden for at give et udtryk for økonomien i henholdsvis planteproduktionen og kvægproduktionen.

For at give så godt et billede af konkurrenceforholdet mellem de forskellige afgrøder og mellem mark og stald bør anvendes bedriftsspecifikke data. Både ved opgørelse af resultatet og ved budgettering og planlægning. Dette er ikke muligt på alle bedrifter. Derfor kan man i princippet sige, der er 4 forskellige niveauer:

1. Ejendomspris pr. afgrøde
2. Ejendomspris for alle afgrøder
3. Vejledende pris pr. afgrøde
4. Vejledende pris for alle afgrøder.

I tabel 1 og 2 er vist vejledende pris for 4 udvalgte afgrøder og beregnet et gennemsnit for alle ud fra den normale fordeling på landsplan. Denne er samtidig delt i en vejledende for helsædsmajs og de såkaldte "grønne afgrøder" – dvs. vårhelsæd, afgræsningsgræs og græs til slæt.

Er man ikke i besiddelse af bedriftsspecifikke priser kan man anvende vejledende priser eventuelt korrigeret for arealsammensætningen og "normale" udbytniveauer på bedriften. Se afsnit om følsomhed, hvor der er beregnet priser ved varierende udbytter og omkostninger.

Intern grovfoderpris beregnes som følger:

+ Stykomkostninger pr. ha
+ Arbejdsomkostninger (inkl. ejeraflønning) pr. ha
+ Maskinomkostninger (inkl. afskrivning og forrentning) pr. ha
+ Jordleje (forrentning af jord – evt. forpagtningsafgift) pr. ha
= I alt Intern pris pr. ha

$$\frac{\text{I alt intern pris pr. ha}}{\text{FEN pr. ha}} = \text{Intern Grovfoderpris (kr. pr. FEN)}$$

Optimeringspris grovfoder beregnes som følger:

+ Stykomkostninger pr. ha
+ Arbejdsomkostninger (inkl. ejeraflønning) pr. ha
+ Maskinomkostninger (inkl. afskrivning og forrentning) pr. ha
+ DB II fra alternativ afgrøde (typisk vårbyg) pr. ha
= I alt Optimeringspris grovfoder pr. ha

$$\frac{\text{I alt Optimeringspris Grovfoder pr. ha}}{\text{FEN pr. ha}} = \text{Optimeringspris Grovfoder (kr. pr. FEN)}$$